

DIRECCIÓN Y ADMINISTRACIÓN: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI—Amor de compassió, per Fra Pere.—Son Serra de Maria, per Miquel Gayà Bauzá, Pvre.—Natividad y nombre de la Santísima Virgen María, por Francisco Tortell, pbro. C. P.—Sants y festes.—Trench d'auba, per Mossen Romaguer.—Nacimiento de María, por A. A.—Unes quantes reflexions a proposit del Renaixement de la nostra literatura, per Jeroni Forteza.—D. Rafel L. Blanes.—Homenatge a Cristo Redemptor.—Despedida.—Anuncis.

Amor de compassió

AMBÉ se moren els joves; Vaja quin una, dirá qualcú; ja fa estona qu' ho sabia! No obstant son sens nombre, per no dir tots en general, els joves que no hi pensan, que se fan l'ilusió que axó de morir es cosa de nins o de veys y siga p' el desitj de viure, que los afala-ga, siga p' el temor natural de morir y majorment quant se veuen ab sa conciencia embuya-da que los ho fa avorrir, no més cercan allunyarse tal pensament. L'Evangeli d'avuy mos diu que a tota hora pot venir la mort. Conta d'un jovenet, fill únic d'una mare viuda que havia mort en la flor de sa jovintut en la ciutat de Naim y qu' el duyan a enterrar, plorantlo amargament sa desconsolada mare que li anava derrera. De tant en tant, s'en veuen de jovenets y jovenetes a qui la mort ha vengut a arrancar ses rosades ilusions y los ha arrebatats de l'escena d'aquest mon. Els altres joves ho miran y senten saludables calrets davant aquell farest espectacle de la mort; però aquells calrets son impresions de moment, y tan pronte desapareixen aquelles mortals despulles de son amich o amiga, ja torna s'ilusió de sa vida, que eclipsa per complet sa visió esglayadora de la mort.

Però quant sortia sa comitiva qu' accompanyava al jovenet difunt per sa porta de la ciutat en direcció al Cementerí, entrava dins la ciutat Jesús acompañat de sos deixebles. Tan tendre era el cor del Bon-Jesús, que no pogué menos de conmouerse davant aquell llastimós espectacle. Els plors amarguissims d'aquella desolada viuda, que veia esfullades totes les seues esperances, puix únicament la vida de son fill podia vivificarles, mogueren a compassió son cor bondadós y digué al acompañament del mort que s'aturás, y acostantse al baul o llitera ahont era portat, ab aquella veu omnipotent que tant mana a ses coses que son, com a ses qui no son, digué, dirigintse a n' el mort: «jove, jo t' ho dich, aixequet» y al instant el qui era mort, s'incorporá dins el baul o llitera mortuoria y s' aixecá ple de vida. També en passan molts de jovenets y jovenetes p' els carrers y plassas de ses nostres ciutats, tan morts en la seua ànima, com mort estava aquell fill de la viuda de Naim. Se van acostant a la horrorosa sepultura de l'infern y tal volta prop d' ella ja estan. Causan llàstima y compassió als deixebles de Cristo y ministres del Evangeli, que los contemplan y senten el plant amarguissim de la Mare Iglesia. Jesús se compateix també d'ells y los convida ab sa vida; los diu que s'aixequin de sa llitera dels seus pecats, però y que molts son els qui no volen sentir sa veu de Cristo y continúan son camí cap a l' eternal abisme! Cristo vol sa seu resurrecció, però vol qu'ells també la vulgan, que no vol forsá sa seu llibertat. ¿Qui no compatirà aquestes ànimes desgraciades, qu' axí corren cap al infern? Quant més alegres y distretes van en direcció a l' eternitat infelís, més compassió inspiran al qui los contempla. Quant menos es coneiguda y temuda sa desgracia que indefectiblement ha de venir demunt algun dels

nostres germans, més llàstima fa. S' amor de compassió es un dels amors que més complau al cor compassiu de Jesús. Si inspirades per aquest amor, al cel s' aixecan ses nostres súpliques, tal volta logrem sa resurrecció espiritual d' algú d' aquests desgraciats. Donem aquest consol al cor bondadosíssim de Jesús.

FRA PERE.

Son Serra de Marina

*A mos benvolguts amichs els distingits senyors
D. Gabriel Massanet y D.ª Carme Rubert (*)*

Dins una inmensa planura
sense turons, ni montanyes
te *Son Serra de Marina*
ses pletes, pinars y tanques.
En mitx de ses sementeres
qu' apenes la vista abarca
s' axeca blanca y hermosa
la seu antiga y gran casa
ab la torre de defensa
qu' al casat dona caracter
y que de lluny se destria
entre calitjes jeganta.
Un temps pot ser serviria
per lliurarse dels pirates,
mes ara tan sols recorda
els trists temps que ja passaren.
L' encant que donen les hortes
no hi serqueu per tals paratges
ni el verdetjar d' oliveres,
ni les neus de l' hivernada,
ni d' aygos les remorettes,
ni el renou de les cascades.
Vn altre esperit reviva
als sementers y tenasses
ahont lo cor be s' hi troba
sense penes ni anyorances.
Allá hi trobareu favoreres
de vert y ampla fullatje,
qu' assemblan p' el vent ferides
l' onetjar de la mar blava.
També redols de llenties,
de vèsses qualque camada,
ciurons, fesols y monjetes
y llegums de tota casta.
Y sobre tot, camps immensos
que, al arribar l' estiuada,
extensa mar d' or parexen
per ses espigues dorades.
Un dia d' Abril corria
tan bells camps dematinada,
com per mí eran terra vèrge,
per axò més m' agradaven
Caminant a la ventura
feya vía o m' aturava,
ja ascoltant jemechs de tòrteres,
ja dels tudons la veu fada.
A voltes m' entretenia
en mirar llargues marjades
qu' els sementers enrevoltan
y fecundes vinyes tanquen
de cirerers ben reblides
que, al pes de son fruit, s' acalan.

O entrava dins la garriga
qu' arriba fins a la plaja,
d' arbossers y pins texida,
ciprells, romanins y mates,
gran defensa del salobre
quant bufa la tramontana.
Donchs també la mar inmensa
els camps de *Son Serra* banya,
trajinant a ses voreres
branques copinyes y algues.
Per altra part, per fronteres
de llevant y mestralada
dos torrents te, que, o be corren
o tenen l' aygo engargada.
Emperò la primavera
los cubreix de flors tan blanques
qu' assemblan jegants percintes
de flovis de neu formades.
Y en lloch de pinsans y merles
y caderneses pintades
dins exes aygos hi viuen
moltes castes d' aus aquàtiques.
Garces de variades plomes,
caps-blaus, insignes y ànnares,
a voltes flamencs y cisnes
fuhells y juyes crestades.
Un decapvespre jo veyá
desde dalt una marjada
no se si garces o cisnes
juguetetjant a dins l' aigo,
ja estirant sos colls ayrosos,
ja depressa capificantlos,
ara nadant en filera,
ara espolsant son plomatje.
Axís ab tota la marina
res he vist més agradable;
per mí val molt més *Son Serra*
que viure entre borns y rambles.

MIGUEL GAYÁ BAUZÁ, PvRE.

Agost 15 de 1901

Natividad y Nombre DE LA SANTÍSIMA VIRGEN MARÍA

T RADICIONES orientales muypreciadas han venido trasmittiendo de generación en generación los nombres de los padres de la Santísima Virgen María.

Joaquín y Ana, que significan respectivamente *preparación del Señor y gracia*, fueron los esposos santos, que eligió el cielo, para que recibiesen, como fruto de bendición, tan rico é inestimable tesoro.

Vivían modestamente en Nazaret, ciudad de la Baja Galilea, en Palestina, caminando siempre en justicia por los mandamientos del Señor, con corazón perfecto.

Joaquín, del linaje de Abraham, de la tribu de Judá y de la familia de David por Nathan, veíase bajo las humillaciones de una fortuna, prosápia y familia abatidas, de una creencia general de que nunca salió profeta ni cosa buena de Nazaret y de los desdenes de sus compatriotas, que miraban como castigo del cielo los veinte años de esterilidad matrimonial, que le privaban de participación alguna en la venida gloriosa del Mesías prometido.

¡Quién habría de decir, que los santos esposos Joaquín y Ana habían de ser, por milagro, la raíz de Jessé, de donde saliera María, vara sin nudo de culpa, derecha y altísima por la gracia santifi-

(*) Son els propietaris de la possessió que dona nom a la poesia.

cante y por la dignidad á que fué elevada, fecunda por la flor del campo que de ella había de brotar: Jesucristo nuestro Redentor bendito por los siglos!

Porque por los años setecientos treinta de la fundación de Roma, al amanecer del sábado 8 de Septiembre, mientras el humo de los holocaustos subía al cielo por la expiación de los pecados del pueblo, nacía hija de Joaquín y Ana, la Santísima Virgen.

Este nacimiento fué sin aparato ni extrépito.

La cuna de la Reina de los Angeles no lució joyas ni flores, ni perfumes de nardos y mirra como la de los príncipes hebreos.

Pobres fajas de blanco lino comprimieron aquellos tiernos brazos que más tarde habían de mecer al Salvador del mundo, y en las felicitaciones de vecinos y deudos, se traslucía esta expresión humillante: *tenemos una esclava más*.

Es por todo extremo triste y deorable, que únicamente los hombres recibiesen con glacial indiferencia á nuestra inmaculada Señora, sin darse cuenta de los tesoros encerrados en urna tan rica: pues el universo mundo apareció de gala.

Las estrellas disputábanse la honra de lucir nuevos destellos y formar á la recien nacida corona centelleante.

La luna destacábase á sus piés, limpia como un copo de nieve congelada.

El sol encendía sus fuegos y extendía velo inmenso de luces y fulgores, rompiendo los rayos como en prismas y cristales, para circuirla de sorprendentes aureolas.

Los mares rizábanse contentos con manto de espuma que evaporaban en forma de niebla y arcos-iris.

Los lagos silenciosos suspendían el movimiento y en calma profunda dejaban tersa la superficie que reflejase la encantadora imagen como límpidos espejos.

Las águilas, los desiertos, los valles y collados erguiánse en éxtasis delicioso admirados de la magestad y hermosura de su soberana.

Y en medio del concierto del orbe, del entusiasmo de la creación, del éxtasis de los seres, del arroboamiento general, los ángeles de largas y rozagantes túnicas extendían las alas de zafir y oro, cruzaban los confines de la región etérea y pulsando las cítaras del cielo entonaban himnos de bendición y de gloria.

Solamente la humanidad permanecía callada, sin una voz que completase la universal armonía cuando aquella niña celestial nacía para ser la dicha y ventura del hombre, para disipar la niebla de las pasiones, para iluminar la noche de la ceguedad del espíritu y para avivar la fe, ahuyentar los terrores, fortalecer la esperanza, socorrer la miseria, alegrar á los tristes, dar vigor á los flacos y ayudar á los pusilánimes. Nacía en fin para consuelo y mérito de los que estuviesen en tribulación y ser la escalera de los pecadores, la esperanza de los que desconfían y el asilo seguro de los desamparados.

¡Solamente la humanidad permanecía indiferente y callada! já tan hondos abismos había sumido la corrupción!

Hoy, gracias al catolicismo, se invierten los términos. Mientras la creación guarda silencio, celebran fiestas y solemnidades á la Natividad de la Virgen y dando una mirada retrospectiva nos deleitamos con el recuerdo de su genealogía portentosa.

Vése la sangre de Adán, creada por Dios, correr entera, en línea recta durante dos mil años hasta Abraham: bifurcarse muy luego y unirse después por elección en David: dividirse más tarde por Salomón y Nathan, para llegar á confundirse como primicias de expiación en Zorobabel: y reaparecer, por último en las venas de la niña recién nacida de quien había de recobrarla Dios que la había dado á Adán.

Santa y divina fué la inspiración que decidió á los esposos Joaquín y Ana á imponer á su unigenita el dulce nombre de María.

María que significa Señora, estrella y guía del mar.

María que significa maestra y salvación de los que renacen.

María que significa gloria de la virtud, honor de la pureza, sacrificio de Dios, reunión de todo lo santo.

El nombre de María es eminentemente el nombre de una madre: es un nombre en toda la extensión de la palabra *maternal*.

Henchido de entusiasmo por tan dulce nombre exclamaba San Bernardo: María es la estrella de Jacob cuyos rayos llenan de luz todo el orbe, cuyos resplandores centellean en lo alto, penetran hasta el abismo y se difunden por la tierra prendiendo fuego en los espíritus. Ella es la noble y luminosa estrella que levantándose sobre este vasto y ancho mar, se muestra resplandeciente en méritos y todo lo alumbría con sus ejemplos."

"¡Oh! tu: quienquiera que te veas, más fluctuar en la borrasca deshecha de este golfo, que poner el pie sobre firme en la tierra, no apartes los ojos del resplandor de esta estrella si no quieres que te trague la tempestad."

"Si se levantase contra tí el huracán de las tentaciones, si dieres contra el escollo de la tribulación.... mira la estrella: invoca á María."

"Si te arrebaten las olas de la cobardía, de la ambición ó de la detracción y envidia, mira la estrella: invoca á María."

"Si la ira ó la avaricia ó el atractivo del deleite combatiere la naveccilla de tu alma.... mira á María."

"Si perturbado con la enormidad de tus culpas, avergonzado con la fealdad de la conciencia, aterrado con el espanto del juicio de Dios, ves que te sumerges en el remolino de la tristeza y en el abismo de la desesperación.... pon el pensamiento en María."

"En los peligros, en los aprietos, en las cosas dudosas.... piensa en María: invoca á María."

"No te caiga de la boca este nombre, no se aparte de tu corazón: y para alcanzar el auxilio de sus oraciones, no dejes de imitar sus virtudes."

"Siguiéndola, no te desvías; invocándola, no desmayas; pensando en ella no desesperas, asiéndote de ella, no caes; protegiéndote ella, no temes; guiándote ella, no desfalleces; y, con su ayuda, llegarás al término de tu dichosa carrera."

FRANCISCO TORTELL, Pbro. C. P.

SANTS Y FESTES DE LA PRESENT SETMANA

Día 9.—Dilluns.—S. Gorgoni, mr.

Día 10.—Dimarts.—S. Nicolau de Tolentí, cfr.

Día 11.—Dimecres.—Sta. Teodora, penitenta.

Día 12.—Dijous.—S. Valerià, mr.

Día 13.—Divenres.—S. Amat, ab.

Día 14.—Dissapte.—La Exaltació de la Santa Creu.

Día 15.—Diumenge. —XVI. El dols Nom de María.

Trench d' auba

Qu' es de sublim, qu' es d' imponent la sortida del sol! Quant espargint torrentades de llum par que surta del fons de la mar, cayalcant dins carroça de foch tirada per niguls, que devant ell se trasfiguran prenint les formes més fantàstiques quí no posa de bon grat sos jonolls en terra y adora la grandesa de Deu creador de tals maravelles?

La posta del sol es imatge de la mort; vetaqui porque es tan trista. Qui no ha sentit nuarse de pena lo seu cor devant la tristor y l' anyorança misteriosa de l' horabaxa?... Es la terra que pert lo seu espòs; y per axó, talment com la jovensana que a la flor de la vida roman viuda, se cubreix ab negre y folgat mantell de dol; tot es foscor y tenebres... fins la llum dels estels es aleshores trista, com la claror porugue y esmortida de les antoxes que creman devant un mort. Talment com si totes les criatures prenguessen part a un vetlatori immens, tot aleshores calla; els aucells, arrufats dins los seus nius, no dexan sentir s' alegra piuladissa, ni les seues cantories.... si qualche veu desyara's dixa oyr es el siulo encompassat de les ólibes y mussols, o el crit esgarrifós dels sebetlins, qui apar que gemegan en trista complanta. Tot ensenit respira tristor; fins el cel que de dia es tan alegre que, de mirarlo no més lo cor s' axampla, se fon el vespre de pena y plora llàgrimes de rohada.

Tot al contrari la sortida del sol ve esser com una resurrecció a nova vida, y per axó la seuva venguda umpl d' alegria y fa bategar de goig tot el mon. Es la terra que va a celebrar altra volta les seues noviançes; vetaquí porque dexant lo dol s' enllesteix ab sos vestits de gala y rumbetja gentil, lluynt ufanosa les seues joyes millors.

Missatgera del sol que l' envia a preparar sos camins, claretja l' auba a la part de l' orient, anunciant que ja está pera venir y convitant totes les criatures a festetjar la seuva arribada: Ja ve l' espòs, diu; sortiulo a rebrer.... Y tan bon punt, voletetjant axerits de branque en branque, saludan els aucells lo nou dia que s' acosta, descapdellant com un fil d' or ses més dolços cantories; les flors badant ses poncelles brufades de gotes de rohada, que la llum matinera enfila ab sos cabells d' or y argent, fentles brillar com si fossen esmeragdes y robins, etxalan ben arreu la seuva essència flayrosa; y el cel, prenint també part a la festa, se cubreix de bells celatjes de totes colors y estén arreu niguls encesos com la grana, talment com si volgués endomassar la carrera per hon el rey n' ha de passar. ¡Qu' es d' hermosa, qu' es de sublim la sortida del sol!

* * *

Però per imponent que sia la sortida del sol, encare no es més qu' una imatge prou ben llunyanada de la venguda de Christo, llum y etern resplandor de la gloria del Pare, ver *Sol de Justicia* que s' deixá veurer a la terra per illuminar als qui coranta sigles feya estaven sepultats dins tenebres y sombres de mort y mostrar a l' humanitat descarriada camins de pau y de ventura.

Christo ver Deu y ver home: Ell es lo Sol de Justicia en qui acaba la llarga nit del pecat y comensa el dia venturós de la gracia. Devora la llum qu' espargeix ab la seuva doctrina es esmortida y fosca la claror del mix-día; en comparació de l' ar-

dor del foch de la caritat que vengué posar a la terra es teba tota la calentor del sol.

Però aquest dia ditxós de nostra redenció no va claretjar de cop en sech; lo mateix que nostres dies naturals va tenir ell també la seuva aubada. L' auba xalesta y pura, que anuncià a la terra la venguda d' aquell Sol, fouch la Verja María an el misteri de son Naixament; y per axó d' ella canta an aquesta diada l' Esglesia: *Lo vostre naixament, Verja Mare de Deu, anuncia lo goig a tot el mon, puix de vos va naixer lo Sol de Justicia, Nostre Senyor Jesuchrist, qui nos ha canviada en benedicció la maledicció y acabant ab la mort nos ha donada la vida eterna.*

Bell Paradís de delícies dins hon el Fill de Deu ha de celebrar ses noces ab l' humana naturalesa; penyora y fermansa de la salut y redenció del mon; tanyada esponerosa, miraculosament sortida del tronch sech de Jessé, que ha de brostar Aquell qui es la Flor del camp y el Lliri dels valls. ¡Benvinguda siau! ¡Benvinguda siau!

Moss. ROMAGUER

PÁGINAS DE ORO.

Nacimiento de María

(Extracto de la V. Agreda.)

LELEGÓ el dia alegre para el mundo del parto felicísimo de Santa Aua y nacimiento de la que venia á él santificada y consagrada para Madre del mismo Dios. Sucedio á los ocho días del mes de Septiembre, cumplidos nueve meses enteros después de la concepción del alma santísima de nuestra Reina y Señora. Fué prevenida su madre Ana con ilustración interior, en que el Señor la dió aviso de que llegaba la hora. Y llena de gozo del divino Espíritu, atendió á su voz, y postrada en oración pidió al Señor la asistiese su gracia y protección para el buen suceso del parto. Y al venir á la luz aquella más que dichosa niña María al mismo tiempo fué arrebatada por providencia y virtud divina en un éxtasis altísimo, en el cual absorta y abstraída de todas las operaciones sensitivas nació al mundo sin percibirlo por el sentido y como pudiera conocerlo por ellos, si junto con el uso de razón que tenia, los dejaran obrar naturalmente en aquella hora; pero el poder del muy alto lo dispuso en esta forma para que la Princesa del cielo no sintiese lo natural de aquel suceso.

Nació pura, limpia, hermosa y llena toda de gracia, publicando en ella que venia libre de la ley y tributo del pecado. Y aunque nació como los demás hijos de Adan en la substancia, pero con tales condiciones y accidentes de gracias, que hicieron este nacimiento milagroso y admirable para toda la naturaleza y alabanza eterna del Autor. Salió, pues, este divino lucero al mundo á las doce horas de la noche, comenzando á dividir la de la antigua ley y tinieblas primeras, del día nuevo de la gracia, que ya queria amanecer. Envolvieronla en paños, y fué puesta y aliñada como los demás niños la que tenía su mente en la Divinidad; y fué tratada como párvula la que en sabiduría excedía á los mortales y á los mismos ángeles. No consintió su madre que por otras manos fuese tratada entonces, antes ella por las suyas la envolvió en las mantillas.

Al punto que nació nuestra Princesa María, envió el Altísimo al santo arcángel Gabriel para que evangelizase á los santos Padres del limbo ésta nueva tan alegre para ellos. Y el embajador celestial bajó luego, ilustrando aquella profunda caverna y alegrando á los justos que en ella estaban detenidos. Anuncióles como ya comenzaba á amanecer el día de la felicidad eterna y reparación del linaje humano, tan deseado y esperado de los santos Padres y prenunciado de los Profetas, porque ya era nacida la que sería Madre del Mesías prometido; y que verían luego la salud y la gloria del Altísimo. Y dióles noticia el santo Príncipe de las excelencias de María Santísima y de lo que la mano del Omnipotente había comenzado á obrar en ella, para que conocieran mejor el dicho principio del misterio que daría fin á su prolongada prisión; con que se alegraron en espíritu todos aquellos Padres y Profetas y los demás justos, y con nuevos cánticos alabaron al Señor por este beneficio.

A los ocho días del nacimiento de la gran Reina descendieron de las alturas multitud de ángeles hermosísimos y rozagantes, y traían un escudo en que venia grabado brillante y resplandeciente el nombre de MARÍA; y manifestándose todos á la dichosa madre Ana, la dijeron: que el nombre de su hija era el que llevaban allí; que la Providencia divina se le había dado, y ordenaba que se le pusiesen luego ella y Joaquín. Llamóle la santa, y confirieron la voluntad de Dios para dar nombre á su hija; y el más que dichoso padre recibió el nombre con júbilo y devoto afecto. Determinaron convocar á los parientes y á un sacerdote; y con mucha solemnidad y convite sumuoso pusieron María á la recién nacida; y los ángeles lo celebraron con dulcísima y grandiosa música.

A. A.

UNES QUANTES REFLEXIONS

À PROPOSIT DEL

RENAIXEMENT DE LA NOSTRA LITERATURA

(CONCLUSIÓ.)

En efecte, senyors: lo renaixement de la llengua propia atiant el foch de l'amor á la patria, vetlla per la sagrada amor de la familia, y tendeix á enaltir la dignitat humana, estrenyent los misteriosos llaços de l'esperit ab les belleses y armonies de natura, de uns y altres cors en el mon invisible del sentiment, y del cel ab la terra per l'exaltació de la puresa, de la fé y de les llàgrimes. Los fills de la nova idea han begut á les fonts de la poesía, assedegats de bellesa virginal, d'aquella que no ha de perdre mai sos aromes, que agermana la realitat ab los ensomnis, que comunica vida y carácter propis, al espayarse dins les manifestacions de l'Art, y dona robustesa á les forces de l'esperit per ennoblit á la materia y per imprimir á totes les formes los girassols del pensament. Veus així perque de sopte va esclatar la primavera en los camps sechs y pedregosos de nostra antiga literatura; y les flors que sortíen á betsefs en lloch de la trista argelaga per les encletxes de les ruines, eran tan pures y delicades com les que s'obrián devora los palaus de la moderna industria, ó á l'ombra del casal y de l'esgleya: les arrels de totes estavan axumorades ab la sanch del cor.

També lo renaixement de la materna llegua al repassar les precioses fulles de la nostra història, ens posa devant per devant d'aquelles grans figures d'aquells personatges que ab sa virtud, llealtat, ardiment ó saviesa, uns rendiren la força material á lo domini de les lleys, ajudant á trencar les cadenes de setgles anteriors y arrancant á la corona de l'humanitat qualcuna de ses metzinades y punxants espines; y altres descobriren lo camí de noves conquestes per l'art y la ciència, ó ensopiren ab ses armonioses troves l'esperit indòmit de les edats ferrenyes, ó infundiren á les generacions lo sant temor de Deu ab la terrible paraula de la Justicia y ab lo dols sonris de la Misericòrdia. La veu d'un d'exos apòstols retronará pera sempre dins la casa del Senyor y son dit inmortals farà ombrá dins l'infern per los sigles de los sigles. Tots coneixém á estes grans figures; ¿per qué repetir sos noms? Tots los que estimam les antigues glories de la nostra terra, hem contemplat á pler sus fesomies, veyentes espresar ab claritat y vivesa los nobles y purs sentiments de la seuá anima. ¡Y parlavan ab la nostra llengua! ¡y la dignificaren ab lo vol de sos pensaments! ¡y l'embelliren ab la generositat y dolçura de sos efectes! Los pobles qui los veren aparéixer, s'adormiren pera sempre á l'esguart de son geni, que en l'horiçont de l'història ha deixat sa lluminosa estela pera no apagarse jamay.

Després veym aixecarre aquelles generacions fortes y potents que viuen de sa propia sava, ab son cor altiu y ses ben arrelades creences, disposites per tota mena de proeses y sacrificis, ab sos amors y desenganyos, ab sos pressentiments y alegrías, ab ses conquestes y caigudes, ab sos temors y esperances. ¡Y la veu d'aquells pobles fa glatir encara ab violència lo nostre cor! ¡y ses victories benehides l'inflaman! y quant pera cantarles despenja lo trovador sa lira, li sembla que ses cordes se mouen per si mateixes y treuen sospirs de tendrà melangia com lo ressó de les paraules de la mareta que es al cel, ó pahorosos y tristissims gemecs com los del xiprer que fa ombrá á ne's sepulcres! ¿No es veritat, donchs, que aixis com cada penyal de les nostres montanyes es una fulla de l'història y los rius que sos peus ne besan mormuren les antigues gestes, sembla també que fins lo ventijol que remoreja entre boscos y pinars, los trajos y costums que ja se perden, les pedres de les ruines, les campanes dels vells monastirs, les tonades de les cançons, tot, tot respira la vida y el moviment de les generacions que ja son mortes? ¡Y no 's veritat qu'eixa vida que 's penetrava llavores ab la dolcíssima llengua que parlam y festetjam de nou, per medi d'esta se penetra avuy mateix pera nosaltres en los sentiments y la fantasia?

Centenars de trovadors que tots han aexecat son vol moguts per la generosa idea del renaixement, han cantat ja en la llengua dels nostres avis les antigues glories de la terra; desde el venerable mestre ple de saviesa y d'alt enginy, fins al tendre jovençá que comença á trescar lo paradís de les primeres il·lusions. Y no hi ha dupte: del respecte y amor á les edàts passades que mos inspiraren lo primer suspir de l'arpa nostra, hem tret lo desitx de mirar per la conservació de ses grandeses y monuments, de ferles populars per tot arreu, y d'aportarles á la vida present, no per anyorança del temps que no torna, sino per immortal exemple, per honra del art, de la virtut ó

de la ciencia, com á recorts de familia que may deuen perdre son valor y son carácter. Exos recorts, units á la salvadora poesía de la fé cristiana y á la que brolla eternament de las belleses de Natura, de los ideals del cor y de l' imaginació, de la nova vida dels pobles, de la llibertat filla del cel, de les conquestes espirituals del setgle y de la contemplació de grandeses y maravelles que per l' esdevenir s' ovirán, constitueixen l' esperit y la força del renaixement caracterisat per la materna llengua y forman ab ella una matexa essència com la flor ab sos aromes. Per axó en aquest grandiós pensament s' hi enclou *tot lo noble y pur que l' home estima, tot lo que sen vá al cel á romandre* segons canta un dels nostres mes honorables trovadors. Veis açi, donchs, perqué en lo renaixement de la nostra literatura s' ecalçen les glories de l' esperit, y 's forma la robusta sava que ha de nodrir á les futures generacions d' aquelles terres.

Y prou robusta l' hem de criar, senyors, pera que no la torne malaltisa l' enmatzinador alé d' un monstre que ja no viu per devall de la societat, sino que surt en mitx d' ella y á la llum del jorn per fer carnatje á totes hores, y que axis escup lo seu verí demunt els cors que ja apleguen ses ales, com demunt los qui se despertan á la primavera de la vida. L' últim setgle, abans de morir dins un mar de sanch, havia fet escarni de les antigues creences; y l' ombra esglayadora de Voltaire, d' aquell geni infernal que, volent esser redemptor de la humana pensa, va convertir en ruines lo sagrari del cor, sens apareix avuy com una terrible amenaça, y ab sa freda é impura rialla fa estremir los temples de Deu y la sancta llar que es lo refugi dels pobles. La vella Europa que 's despertá de son somni de l' edat mitjana grandintse ab les triunfals maravelles de l' imprenta com un cor enamorat ab los primers sospirs del Be que l' enmora, apar que vulga are convertir aquex escut de la civilizació dels pobles en arma cruelíssima que los destruesca pera sempre, enfonsantlos entre les ruines de ses propies grandeses. Al entrentant les nubolades que venen del Nort duen horrores tempestes, y la nació que viu á l' altre part dels Pirineus y la que escoltà les agonies de l' imperi d' Occident y tanca en son pit les reliquies dels martres y los recorts del mon cristiá, coronades ab flors de perfums que matan, y entregades l' una á la borratxera del sibaritisme y l' altre á la borratxera de l' impietat, prenen la remor dels trons per una senyal de victoria y confonen la resplandor del llamp ab la del sol en punt de mitx dia. A dins casa nostra, també n' hi ha molts que riuen y folgan dementres la mort esmola sa funesta dalla.

Senyors: la rahó humana es més gran que l' univers, puix que pot elevarse á lo Infinit, y per çò també la Filosofía es la sobirana de les ciències; però nc es ella bastant poderosa encara pera vencer la furia de les passions; ni pera conduir els pobles al regne de la Pau y de la Justicia. Semblants maravelles no mes pot obrarles el sentiment, exa força tan gran y tan humil, que bé diría anomenarse l' Eucaristía de l' ànima. Per ell mos assemblám á los serafins que l' trono de Deu rodejan, mos veim coronats d' honor y gloria y possem l' imperi de les coses creades; y en ell se inspiren totes les manifestacions de la bellesa, les revelacions de la dignitat humana y los misteris de la poesía. Tres son les formes ab que lo sentiment pot espayarse: gotx del cel, germandat, recorts; y tres son les cordes de l' arpa nostra: Fé,

Patria, Amor. Però els trovadors del Renaixement sentim la Fé del mateix modo que la sentian els nostres pares: senzilla, pura, serena, viva, y resplendent ab la virtut de les bones obres. Jesucrist y la Verge son els mateixos de l' Evangeli; y á Deu lo contemplam ab tots els seus atributs, com lo contempla l' Església sancta. No l' veim com á l' Infinit, absolutament inesplicable, tancat á dins les tenebres eternes de la buidor infinita, que té á l' univers abandonat dins los espays; ni mos assembla com un punt lluminós que s' allunya mes y mes pera nosaltres allá d' allá de la polsegüera de mons que l' imaginació endevina; sino que l' sentim en les armonies de natura reflectides en la nostra ànima, en les expansions puríssimes de la bondat y la tendresa, y en los passos de l' historia per son camí de tots los setgles. La nostra poesía no ha rebut encare l' influencia de certes escoles filosòfiques; y no s' espaya ab les agonies del duple ni ab la maldició de les miseries humanes, ni ab los escarnis rencorosos de l' orgull impostor, ni ab l' impietat desenfrenada que ab tot y esser filla de l' infern gosa cubrirse ab lo celestial mantell de la bellesa.

Si el cor de l' home es en si mateix lo manantial més pur de la poesía, les formes interiors que la conceben y les exteriors que la revelan, deuen ser entre totes les més suaus y delicades. Les primeres han de ser la fesomia del sentiment illuminada per divina claror, les segones lo miray puríssim ahon ésta se retrata. Lo sentiment que 's comunica ha d' estrenyer los llaços ab tots los amors, ab los amors que sonriuen y ab los amors que ploran; ha de treure llàgrimes de les pedres, flames del gel y vida de los sepulcres. La vertadera Lírica xucla com les abelles lo calç de les flors més dolçes, y alimenta de sa bresca lo mon invisible dels cors que aman; y com l' oratjol de les vesprades primaverals que va recullint aromes per tot arreu, ella arreplega totes les inspiracions que Deu escampa en los misteris de natura. D' ensomni en ensomni, camí del paradís, ella s' embadaleix ab les veus de les ruines y los cantichs de la creació sempre verge, ab les armonies de l' eternitat y los sospirs de l' ànima assedegada, ab la música dels àngels y ab la dels esperits que ab ells s' apleguen. Y tal es, senyors, la essència de la nostra lírica. Los trovadors de la materna llengua han donat á la vida del sentiment l' expresió mes digna de la noblesa humana; no sabent fondre jàmay ab lo carácter de la poesia, les manifestacions impures del sensualisme idealicat, ni estimant les formes per si mateixes, ni menyspreant les lleys superiors de la bellesa artística fundades en la sabiduria de la lley eterna. Per çò veureu que si cantan les dolçures de l' amor, no embrutan ses ales dins el fanch de la materia; ni passan de la tristesa á l' escepticisme, del dolor á la desesperació, del abatiment á la baxesa. Ses troves no scandalisan á la donzella recatada ni cauen dins el cor de la jovenesa com el calabruix que assola lo planter, sino com la rohada del matí que li dona ardiment y força.

Los trovadors del renaixement poseexen el verdader amor á la patria: ¿sabeu perqué? Perque estiman ab follia lo redol que 'ls ha vist náixer. No pot deslligarse, no, l' amor á la patria del que tenim á les valls y les montanyes de la nostra terra, á sos vilatges y masies, á ses esgleyes y castells, á ses tradicions y ses rondalles, á sa poesia popular y á ses costums, á ses grandeses y recorts, y á tot lo que porta el sagell de son carácter y endolceix

y alegra la nostra vida. Si l'arbre no cria sava ¿com podrá ser que no se muyra? Donchs exos sentiments son la sava de l'amor patri. Quant la patria perilla son els primers que s'invocan, son l'escut dels qui la defensan y la derrera gota de sanch dels martres que per ella s'sacrifican. ¿Vos heu aturat may á contemplar la fesomia riallera d'un angelet? ¡Quina cosa tan senzilla! Donchs allí está retratada la benaventurança eterna! ¿Heu vist llempear una mirada amorosa? Donchs en ella hi cap la vida d'un cor. ¿Perqué l'amor á la patria no s'ha de enclosure en l'apasionament per un tros de columna que jau en terra, per un paper arnat y ple de pols, per una cançó que no té mèrit, per una prenda del trajo que serveix per fer nlea en lo bojot del carnaval? Hi ha fills desnaturalisats de la nostra terra que no sols mos tiran en cara exos afectes, sinó també (joh afronta!) el mateix amor que tenim á les gloriose gestes dels pobles que formaren l'antiga corona aragonesa; y voldrien que fent gala de la mantidera fraternitat universal que 'ls enlluerna, les oblidarem de tot junt ab la dolcísima llengua que les reviva dins nostre cor. ¡Que no ho esperen jamay! Allevores si que haurien fuyt pera sempre d'aquets pobles la virtut, la llealtat y la grandesa. Reparau si son ells ó els amadors de les glories de Catalunya, Valencia y Mallorca els qui preferexen les tretes y embuys de la política á l'educació y á la felicitat del poble que 'ls ha vist náixer, els qui s'afanyen per lograr honors y recompenses que no mereyen, els qui 's contentan ab la vida artificial de les apariencies, els qui no fan cas de l'afrancesament de les costums espanyoles, ni de la corrupció de la llengua de Cervantes, ni de la agonía lenta de l'esperit nacional, ¡Senyors! exos que fins y tot voldrien veure centreliçades les glories literaries y artísticas de la nostra terra; exos que ab frenesi aplaudexen qualsevol desbarat d'un aprentetxo de la Cort y tiran un pilot de fanch á la cara dels grans mestres de la Gaya Ciencia; exos que no saben de nostra literatura y poesia per les obres excelents que ha produit sino per veus volanderes; exos son los vertaders enemichs de la patria. ¡Animés de gel! Los castellans á qui adulan no comprenen l'esperit y lo generós impuls del Renaixement de nostra parla; pero encara que aço pe 'ls estranjers no tenga escusa, ne té pera nosaltres que sabem perdonar les ofenses dels qui se diuen germans nostres. Qui no té escusa sou voltros que renegau de la sanch que os corre per les venes, y si fos possible voldriau borrar ab una ditada una literatura plena de salut moral y de valor esthétich, rica de originalitat y de tresors. Si no hem de tenir amor á casa nostra, tots els pobles d'Espanya que dexan de tenirne á casa seva, y allevores ningú en tendrá á res, y tots tendrém un gran amor á la patria.

Els qui l'estiman de veres, senyors, no poden menysprear lo Renaixement de nostres lletres, si no 's per ignorancia. Bastaria que 's fessen la següent reflexió pera mudar de conducta. L'avenç de les ciencies y ses aplicacions maravelloses, acursant les distancies agermanan els pobles; pero com els qui s'aplegan necesariament arriban á assemblarse, de cada dia s'aumenta en les nacions el perill de perdre son carácter propi. ¿Quin remey ens queda pera que d'aquest mode la civilisació matexa no 'ns atropell cap á l'abisme? Revivar l'esperit nacional despertant l'amor á la religió dels nostres pares, á los amorosíssims recorts de l'infantesa, y cada poble á dins casa seva á ses

tradicions, costums y monuments, á los fets de l'antiguèa y á tot lo que constitueix la vida de l'història. Mes no basta que l'històrie illumine l'inteligencia; es necessari que visca á dins el cor. Per çò lo Renaixement de la nostra literatura s'havia d'efectuar ab la llengua materna. La fesomia del cor està en la llengua. ¡Sabeu perqué tenim inimichs dins la família? Perque del Renaixement es pot dir lo que deya Sant Pau de les màximes de l'Evangeli *Gustate et videte*. ¡Si, germans! Lo combaten, perque ni 'l senten ni son capaces de sentirlo. Perçò creuen que los accents de la nostra arpa son un crit de guerra contra l'unitat de la nació Espanyola. ¡Malanats! La mel de la poesia se forma en las regions inmortals; lo regne de la poesia no es d'aquest mon. Seguiu blastomant del generós impuls que mos anima; nosaltres ab l'amor y l'entusiasme allunyarém d'aquelles terres á l'esperit de les tenebres; y mentres ell profana les intel·ligencies, nosaltres ubriacarém els cors ab los perfums de la poesia. Ab mes dalé que vosaltres cridarém—¡visca la patria!—però també clamarem fins á la mort—¡visca la nostra literatura! ¡visca la dolcísima llengua dels nostros pares! si os hem d'avorrir, que s'ens tanqui el cel!—HE DIT.

JERONI FORTEZA

+ DON RAFAEL L. BLANES, passà d'aquest mon a l'altre dia 31 d'Agost. Era un honrat patrici, un bon catòlic y un prestigiós membre de les societats «Crèdit Balear», «Ferro-carrils de Mallorca» y altres. Els pobres y l'iglesia han perdut un gran benefactor, sa família un pare modelo, sos amigs un conceller, y la prempsa catòlica un protector generós.

Pregam a Deu que acullesca s'âma en la regió celestial dels benaventurats, y que aconsoli a sa distingida esposa, fills y parentel-la.

Homenatge A CRISTO REDEMPTOR

Divenres, dia 30 del mes passat, en punt de mitj dia, els iniciadors del projecte de creu monumental, senyaren el punt ahon se proposan al-sarla sobre el puig *lo Minyó*, vehinat del de Santa Magdalena, a Inca. No hay hagué més forma oficial que el reso del *Miserere* per Mossen Guillem Pu-jades y els mestres encarregats de les obres. Dilluns passat comensaren a obrir y aplanar el camí per demunt la serra que uneix dites montanyes, y divenres, 6 del corrent, se comensá a llavorar les pedres de la creu que fará vint pams d'arbre, y onze de travessé, ab tres d'amplaria. Per més aixecarla, se dresserá sobre una torre de penyals qual replí superior deurá tenir uns vint pams de diàmetro. L'altura d'aquest còs o bassament, y la disposició d'una miranda dependirá de la suma de les almoynes que arribin a replegarse.

Si els catòlics mallorquins de fora d'Inca volguessin ajudar, nos sembla que podrían oferir sos donatius en nom de les associacions seglars religioses, que s'aplicarián a pagar una filada, hont hay romandria gravat la respectiva denominació, v. g. *Cercle d'obrers catòlics de Palma*; *Congregació N. de la Pobla*; *Capella de Binisalem*; *Filles de*

a Puríssima de Manacor; Seglars catolichs de Sóller; etc., etc.

Desd' ara oferim rebrer en la Redacció de MALLORCA DOMINICAL les llimosnes y donatius que's vulgan abonar, si es que no venga millor remeterles directament a dit Mossen Pujades, Vicari d' Inca.

Deu benehesca l' empresa pera major gloria seuia y en honra dels catolichs mallorquins.

DESPEDIDA.—La mos da nostron bon company de propaganda catòlica, el setmanari mallorquí nomenat *El Ca d' Inca*, ab son número 12 de dijous passat. Fins s' estiu de l' any qui ve diu que no tornará sortí. ¡Es llàstima aquesta inter-

rupció! pues era un bon guardiá de les sanes costums populars y defensor de la nostra religió.

El Buen Obrero, no s' ha despedit, però ha estona que no ha aparegut. També l' anyoram.

GRAN TALLER DE ESCULTURA RELIGIOSA DE JOSÉ QUIXAL

56—Villarroel—56 → BARCELONA

Especialidad en imágenes de madera para el culto católico. En dicho acreditado taller se trabaja indistintamente el bronce, mármol, piedra y madera, construyéndose la estatuaria monumental, todo de un gusto verdaderamente artístico y en condiciones sumamente económicas.—Se remiten gratis, nota de precios, presupuestos y dibujos.

Ventas al por mayor y menor.—Solicita representantes

Almacenes SAN JOSÉ

BRONDO esquina al BORNE

EN las secciones de **SEDERÍA, ESTAMPADOS, ALPACAS** se acaban de recibir grandes existencias de gran novedad, para verano.

SEDAS MODERNISTAS

CRESPÓN

BATISTAS fabricación especial por la Casa . . .

NUEVOS MODELOS EN CONFECCIONES, Camisería, Refajos y toda clase de prendas interiores, tanto de Caballero, como para Señora.

NOTA=Venta por mediación de cupones
en todos los artículos existentes en los **ALMACENES**

FÁBRICA ANTIGA DE GAS

Sa que mos dugué sa millora d' aquesta llum tan cómoda y neta.

Sa que l' any 1857 triunfá dels seus competidors á sa subasta, perque va fé una rebaixa en el preu de s' alumbrat publich, que aventatjava emb' un 23 per cent s' oferta que els altres feyan.

Y sempre ha cumplit tots els seus compromisos.

Sa que en 40 anys may meresqué de s' Ajuntament sa mes petita amonestació.

Y conta ab sos mes principals centres de consum.

Y de cada dia reb mostres de simpatia des publich.

Sa que ven es gas mes barato y ofereix mes ventatges als seus parroquians.

OFICINAS: Porella, 16.

GRAN ALMACEN DE PAÑERIA SASTRERIA Y NOVEDADES

DE BARTOLOME GUMBAU é HIJOS S. en Cta.

Jaime II números 87, 89, 91, 93 y Escursach 16 y 18—FRENTE AL BANCO DE ESPAÑA

Completos y variados surtidos en todos los artículos tanto del país como del extranjero.

Sastrería para Militares y señores Sacerdotes

Secciones especiales.—Gran colección en damascos, tapicerías, cíngulos, albas y galones.—Espléndido surtido en artículos negros de luto para Señora.